

tako čitamo dan na dan in dasi so se vsi za-
služki skrčili in žanje le par ljudi, dasi
se je skoro vse podražilo, dasi je
polno ljudi brez dela, vendar dajejo
ljudje, dajejo, kar morejo, žrtvujejo iz dobrega
srca. Srednji, mali in prav majhni ljudje žrtvu-
jejo mnogo. Kaj ni to ginljivo, če uboga kmečka
ženica, ki komaj sama izhaja, nakupi mesa in
ga speče in speče lepega belega kruha ter nese
vse skupaj ranjenecem? Ali ni to požrtvovalnost,
če seže majhen uradnik, obrtnik in delavec
v žep in daruje za dobri namen? Vse to
je od ust odtrgano? Nič čuda torej,
če vprašujemo ljudje: Kje so pa milijonarji?
Ljubi rojaki, milijonarji so povsod, kjer ni ljudi,
ki trpe in stradajo, ki trdo delajo in molče
umirajo. Gospodje milijonarji žive v velikih in
bogato opremljenih palačah in v zračnih in le-
pih prostorih, kjer se veliko laglje vrenasajo
težave sedanje vojne, kakor v zaduhlih sobicah,
koder časih stanuje po pet in šest ljudi, O, da,
imena milijonarjev je tudi čitati med velikodu-
šnimi darovalci za ta in oni namen. Ta je ne-
kaj dal za vdove padlih vojakov, ta celo za
brezposelne delavce. Še veliko več je pa takih
milijonarjev, katerih imen ni nikjer čitati.
„Österreichische Volkszeitung“ je zadnjič ok-
tačila dunajske milijonarje, da jih je povsod
dobiti, samo ne tam, kjer je treba kaj žrtvo-
vati. Po informacijah tega lista je na Dunaju
1100 milijonarjev, a izmed teh se jih je z da-
rili za ranjence itd. oglasilo samo nekaj na-
sto, vsi drugi so ostali skromno v zatišju in
niso v sebi čutili poklica, pokazati nekaj kava-
listva. Da, nekateri dunajski milionarji so se
tudi oglasili z darili. Ne govorimo o takih vele-
milijonarjih, kakor so Rothschildi in drugi Na-
bobi, ampak o „malih milijonarjih“, o ljudeh,
ki imajo po 10, 15 ali 20, ali 30 milijončkov.
Izmed vseh se jih je oglasilo z darili kakih sto,
a večinoma so darovali v — papirjih, ki jih
sedaj sploh ni mogoče prodati. Darovali so po
1000 do 10.000 kron in njihova imena so ble-
stela v vseh borzizanskih časopisih. „Österrei-
chische Volkszeitung“ se je postavila na stališče,
da bi vsak dunajski milijonar lahko daroval
100.000 kron, kar bi pri 1100 milijonarjih dalo
110 milijonov. To bi bila vsota, s katero bi se
dalo res kaj izdatnega napraviti. Toda dunajski
milijonarji se niso zmenili za apel „Österreich.
Volkszeitung“, nego so raje obdržali svoj denar.
Še slabše kakor dunajski milijonarji, so se ob-
nesli budimpeštanski in sploh provincijalni. Da-
rovali so kar mogoče malo, ali pa celo nič.
Noblese ni nobeden pokazal.

Slabo ravnanje z nemškimi vjetniki na Francoskem.

Berolin, 20. oktobra. (Kor. urad.)
Wolfov biro poroča: Da je postopanje z nem-
škimi vjetniki na Francoskem mestoma narav-
nost sramotno in nečloveško, potrjuje podčast-
nik Frank iz Delbrücka pri Kolonji, ki se je
preko Švice vrnil iz vjetništva in ki se sedaj
nahaja v bolnišnici v Freiburgu. V svoji izpo-
vedi, ki jo je dal uradno na protokol pravi:

Kot vjetnika so me prepeljali v Clemant-
Ferrand na ondotno artiljerijsko vežbališče. V
imenovanem kraju se nahaja kakih 20 vjetih
častnikov in 700 vjetih vojakov. Vežbališče leži
1000 metrov visoko. Barake so lesene in na pol
razpadle. Skozi stene piha veter. Moštvo in
podčastniki morajo ležati na kamenitih tleh, ki
so pokrita s slabo slamo. Častniki stanujejo v
razpadlih barakah. Vsi so ali ranjeni ali bolni.
Bolezen pri častnikih, kakor tudi pri moštvu
povzroča deloma nemilo podnebnje, največ pa iz-
redno slaba hrana. Vsi dobivajo eno in isto
hrano, ne glede na to ali so zdravi ali bolni.
Vjetniki so silno shujšani. Razsaja med njimi
griza in pljučnica. Na te bolnike se Francozi
prav nič ne ozirajo. Bolniki, kakor zdravi vo-
jaki leže na kamenitih tleh. In če je tudi zdrav-
nik konstatiral pljučnico, vendar so pustili tako-
rekoč umirajoče vojake tamkaj ležati brez odeje,
brez plašča, deloma brez suknje, brez nogavic
in brez čevljev. Obvezil sploh ni. Poveljstvo nad
vjetniki ima narednik, ki je bil preje podčastnik
v stotnji kaznjencev. Ta narednik je na naj-
okrutnejši način trpinčil vjetega bolnega profe-
sorja prava, ki je služil kot podčastnik, ga je

dal brez zaslišanja zapreti v samotno celico in
je kasneje naznanil, da je umrl. Vjetniki domne-
vajo, da je profesorja podčastnika ustrelil ali da
je umrl vsled slabega ravnanja.

Upor v Maroku.

V Maroku je izbruhnila vstaja, ki jo je že
pred dolгим časom pripravil dr. Moharrem,
tajnik panislamskega odbora, čegar niti obsegajo
ves svet. Dr. Moharrem je živel v Berlinu, kjer
so se tiskale in odpošiljale v Maroko neštete
tiskovine: letaki, brošure itd., v katerih se
ljudstvo poziva k upor. Dr. Moharrem je umrl
leta 1913., toda njegovo delo prinaša sedaj
obilen sad. Neposredno povod upor je dalo od-
pošiljanje domačih čet na evropsko bojišče, ve-
liki izredni davki, obsežne rekvizicije tovarnih
živali itd. Uporno gibanje je tem nevarnejše,
ker so skoro vse francoske vojaške čete na
Francoskem; domačim vojakom pa nikakor ni
zaupati. Nemce izganjajo iz Maroka, italijanska
vlada spravlja svoje podanike v domovino. Fran-
cozi so se v svoji stiski zatekli k zadnjemu po-
močku: Poslali so v Maroko znanega njihovega
krotilca generala Liautey, ki je že dospel
tjekar in se pod močnim spremstvom podal v
notranjost, da s svojim osebnim vplivom in
ugledom reši, kar se še rešiti da. Kako velikan-
skega pomena je Maroko za Francijo, kaže okol-
nost, da je lani trgovina z Marokom vrgla nad
208 milijonov frankov, skupaj z Alžirom in Tu-
nisom pa znaša letni trgovinski promet 1800
milijonov frankov. Važnejše je pa to, da Maroko
zagotavlja Franciji gospodarstvo v Sredozemskem
morju; ako pade Maroko, pade tudi odločilni
vpliv Francije na Sredozemskem morju.

Kusmanek.

Danes prinašamo sliko enega izmed najodličnejših
avstro-ogrskih vojskovodij. Ko so Rusi z velikansko
premočjo v Galicijo udri, prišli so tudi do naše trd-
njave Przemysl. To trdnjavo je branila vrla posadka
pod poveljstvom feldmaršallajntanta Kusmanek. Rusi
so z največjo divjostjo napadli trdnjavo in so pri teh

F.M.L. Kusmanek.

naskokih izgubili najmanj 40.000 mož. Pa ves njih na-
por je bil brezuspešen. Naš zapovednik trdnjave Kusma-
nek bil je leta 1860 v Herrmannstadtu rojen in je bil,
predno je prevzel branitev Przemysla, vodja prezidjal-
nega biroja v vojnem ministerstvu. Njegovo ime bo de
vedno slovelo v zlati knjigi hrabrih avstrijsko-ogrskih
vojskovodij.

Oblegovanje Przemysla.

Raznim poročilom vojnih poročevalcev po-
sнемamo sledeče vesti iz časa oblegovanja
naše gališke trdnjave Przemysl:

Trdnjava Przemysl je zdaj popolnoma
prosta sovražnika. Tekom treh ted-
nov vršili so se jako krvavi boji. Rusi so dali
velikanske žrtve in so hoteli z vsemi sredstvi
vdrati v trdnjavo. Nastale so cele gore
mrličev pred trdnjavo. Ali naši hrabri
vojaki so pod poveljstvom zapovednika pod-
maršala Kusmaneka svojo nalogo sijajno
izpolnili ter vse grozovite ruske na-

pade odbili. Pri teh krvavih napadih so
Rusi izgubili več kot 40.000 mož,
medtem ko je naših le 1000 mož padlo.
Naši vojaki so se bili z nedoseženo hrabrostjo.
Na posameznih krajih prišlo je do hudih bojev
od moža do moža. V teh bojih so naši vojaki z
svojim navdušenjem vedno zmagali, čeprav so
se Rusi prav obupno bili, ker so jim za hrbotom
grozile lastne ruske mašinske puške. V resnici
so streljale ruske mašinske puške večkrat na
lastne svoje vojake, da jih s tem prisilijo do
prodiranja. Tudi v mesto Przemysl je padlo pre-
cej šrapnelov; pa škode niso napravili mnogo.
V mestu samem je bilo dovolj preskrbljeno za
živila; civilno prebivalstvo, ki je v mestu osta-
lo, je moralo namreč dokazati, da ima najmanj
za 3 mesece živil. Splošno se je življenje med
oblegovanjem v mestu popolnoma normalno raz-
vijalo. Obnašanje zapovednika in vojaštva je
vzbujalo toliko zaupanja, da ni bil nikdo vzne-
mirjen. Vsak dan so izhajali časopisi z vojnimi
poročili v nemškem, madžarskem in poljskem
jeziku. Ta poročila so prihajala v mesto po
brezžičnem telegrafu.

Po 36 urni avtomobilni vožnji prišli smo
vojni poročevalci v pondeljek tako rekoč z zad-
njo kapljo bencina v Przemysl. Potovali smo
cele noči, vozili smo se mimo tisočero voz z
mrtvimi trupli padlih vojakov in trupel ubitih
konj, mimo težkih kanonov in poljskih pekaren,
ki so vedno na vso moč delale. Najmanj 12
krat smo se vstavili na ne prehodni cesti, tako
da so nas morali z lopatami izkopati iz ilovice
in blata. Končno sploh nismo mogli naprej in
smo morali noč v avtomobilih prespati sredi
ceste. V jutrajnem mraku napeli so naši mo-
torji zadnje moči, da nas pripeljajo naprej. Po-
znejše smo izvedli o oblegovanju sledeče točke.

Oblegovanje se je vršilo tako-le:

Dne 16. septembra so se prikazali Rusi
prvič pred trdnjavo. Sovražnik se je obotavlja
približeval. Najprej so prišli koziaški oddelki,
z njimi pehota; kmalu za temi pa velike mase
vojaštva, ki so kakor železni obroč obkolile
trdnjavo.

Sovražnik se je zelo težko približeval, ker
je vsak čas izpadla posadka iz trdnjave ter s
tem pokazala svoj ofenzivni duh. Vsak korak so
moral plačati Rusi s težkimi žrtvami. Naši to-
povi so izvrstno delovali že na veliko daljavo.

Dne 2. oktobra smo zaznali zunaj na polju
veliko belo zastavo, ki se je počasi približevala
našim črtam. Prišel je parlamentar, neki pod-
polkovnik ruskega glavnega štaba. Častniki na-
šega glavnega štaba so spremili parlamenterja,
ki je imel zavezane oči, v trdnjavo na posve-
tovanje. Cel ta prizor je izgledal skoro šaljivo,
in skoraj se je slišalo, da bi si Rusi hoteli od
nas izposoditi nekoliko topov. Parlamentar je
prinesel pismo poveljnika oblegovalne vojske, ki
ni bil drugi kakor Bulgar Radko Dimitrijevič. V
pismu poziva naše poveljstvo, da mu izroči
trdnjavo.

Dne 5. oktobra so Rusi energično nasko-
čili našo jugovzhodno fronto in obenem na dru-
gih straneh uprizorili demonstrativne juriše proti
drugim fortom. Takoj smo spoznali sovražnikov
namen, da hoče z močnim razvojem sil in gro-
znim bombardiranjem iz 8-, 10-, 15-, 18- in
20kaliberskih topov po vzoru Drinopolja, ali
celo Lütticha tudi z mornarškimi topovi z na-
skokom osvojiti trdnjavo, katera je stala ne-
omajno v tem silnem ognju.

Naskok se je pričel 6. oktobra in je tra-
jal brez pomehanja 72 ur. Vsi napa-
di so bili od naših hrabrih čet, ki niso niti v
ognju najtežjih ruskih topov izgubile hladno-
krvnost, razbiti. Naše moštvo je streljalo z ve-
likim uspehom. Posebno velik je bil učinek
streljanja pešcev, strojnih pušk kakor tudi top-
ničarjev. Rusi, prezirajoči smrt, so zopet napa-
dali, pri čemur so si znali izvrstno pomagati s
kopanjem strelnih jarkov. Tudi rusko topništvo
je izvrstno delovalo, ali z zelo majhnim uspe-
hom, ter se je mogla škoda na utrdbah takoj
popraviti. V mesto samo je padlo malo granat,
posebno blizu zgradb poveljništva. Utrdbe same
so bile malo poškodovane. Neka utrdba je bila
zadeta na 250 krajih, ali je ostala popolnoma
nepoškodovana. Oblegovalna vojska je štela pet
zborov, največ takih čet, ki so bile nalašč iz-
urjene za oblegovalne boje.